

Anaïs
Van Ertvelde

HANDICAP

EEN BEVRIJDING

2025
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Hoogtes hebben me altijd onredelijk veel angst aangejaagd. Niet omdat het me duizelt wanneer ik de diepte onder me zie, niet omdat ik mezelf betrap op een pervers verlangen om te springen, maar omdat ik ergens verwacht dat iemand me een duw zal geven. Zelfs wanneer ik op een verlaten bergpad wandel kan ik me nooit helemaal van dat dreigende gevoel ontdoen. 'Geen idee waarom,' lieg ik tegen mijn psycholoog, die ook niet alles hoeft te weten.

'Kom kinderen, hou op met roezemoezen en luister. Vandaag vertel ik jullie een verhaal uit de geschiedenis.' De juffrouw draaide haar rug naar het klasje en schreef met piepend krijt op het bord: 'De Spartanen'. Ik schreef haar in mijn schriftje ijverig na en wachtte vol spanning op wat komen ging. Geschiedenis was mijn lievelingsvak. De Spartanen waren geen lieverdjes,

noteerde ik. Hun samenleving was er een van krijgers. Jongens, minder oud dan wij nu, werden hardvochtig van hun moeders rokken weggetrokken om samen in legerbarakken te leven. Daar kregen ze zo weinig te eten dat ze wel moesten stelen en werden ze verplicht met elkaar te vechten, vriend tegen vriend, tot de aarde bloedrood kleurde. Het idee alleen al deed me huiveren, met mijn zachtaardig karakter en mijn gebrek aan talent voor sport en spel. Wel stak ik geestdriftig mijn vinger op omdat ik iedereen wilde laten weten dat ik wist wat ‘spartaans’ betekende. ‘Heel goed, Anaïs,’ wierp de juffrouw me bemoedigend toe. Ik gloeide van trots. Dat je in het oude Sparta fit en sterk moest zijn, vertelde ze verder. Anders had je daar niets te zoeken. Er was een raad van wijzen waaraan elke Spartaanse boreling werd voorgelegd. Zag het kind er goed uit, dan mocht het blijven leven. Was het kind gebrekkig, had het een gespleten gehemelte, een krom ruggetje of klompvoeten, dan werd het van de berg Taygetus gegoooid. Geschrokken stopte ik met schrijven.

Die nacht droomde ik dat mijn lievelingsjuf me naar de top van een berg, naar de rand van een kloof leidde en me met één welgemikte duw tot de diepte veroordeelde.

Niet lang geleden leerde ik dat onderzoekers tegenwoordig denken dat we dit verhaal dan wel graag en vaak vertellen – waarom, blijft de vraag – maar dat het misschien een historische mythe is. Plutarchus benoemt wel degelijk dat de Spartanen hun gehandicapt nageslacht uit de weg ruimden, maar de beste man leefde vele eeuwen na de feiten en beschrijft evengoed een Spartaanse koning die, ondanks zijn gehandicapte

benen, een uitstekend leider was. Ook elders in de Griekse en Romeinse geschiedschrijving bulkt het van de historische figuren met aangeboren handicaps die doen vermoeden dat toch niet alle gehandicapte kinderen op systematische wijze gedood werden. Bovendien, aan de voet van berg Taygetus vind je niets. Hoe diep je ook graaft. Er is daar alleen aarde. Als er ooit al restanten van kinderlijkjes lagen, moeten ze verdwenen zijn voor een archeoloog er ooit naar zocht.

Kort nadat ik dit las, droom ik dat ik in de kloof sta. De berg torent boven me uit en ik weet niet of iemand me naar beneden heeft geduwd, of dat ik levend en wel ben. Ik graaf met mijn handen in de aarde op zoek naar onvindbare beenderen. Misschien zijn die Spartaanse kinderen hier wel achtergelaten maar niet aan hun einde gekomen, bedenk ik me, en ik loop een bos in zoals alleen de logica van een droom dat toelaat. Misschien werden ze niet weggesleept door wolven maar door hen gezoogd. Misschien brachten Artemis en haar volgelingen hen groot in de wouden die de Peloponnesos ooit bedekten. Ik zie hen nu tussen het gebladerte. Al zijn ze nog wat schuchter. Tot ze doorhebben dat ik een van hen ben. Dan durven ze zich te laten zien. Een man, half paard, half mens, glimlacht naar me door zijn gespleten gehemelte. Een meisje dat niet lopen kan, is aan haar kromme rug vergroeid met een plataan. Ze lijkt wel een dryade. Een faun komt met malle sprongen op zijn hoeven, of zijn het klompvoeten, op me af.

Ze moeten hier al vele eeuwen leven.

Hun eigen vredige wereld, mijn verbeelding, bevolkend.